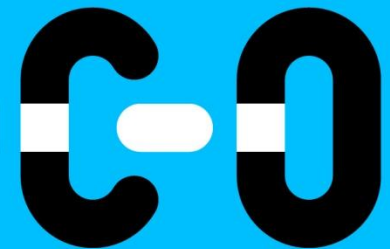

Minder subsidies, meer financiering

Roelof Balk -- 17 januari 2013

Cultuur-Ondernemen ...

...zet zich in voor culturele organisaties en voor zelfstandig werkende kunstenaars en creatieven die meer rendement willen halen uit hun ondernemerschap ten bate van een sterkere en onafhankelijke culturele sector.

De belangrijkste manieren waarop Cultuur-Ondernemen dat doet, zijn kennisoverdracht op het gebied van ondernemerschap en het vergroten van financieringsmogelijkheden voor de sector.

(...sinds 3 december 1935, Voorzieningsfonds voor Kunstenaars)

Kerntaken

Kerntaak 1: Kennistransfer

→ Professionele ontwikkeling

Expertprogramma, training, begeleiding, advies, netwerkbijeenkomsten

→ Creativiteit in Business

Creativiteit inzetten bij bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties.

Kerntaak 2: Financiering (geen subsidies)

→ Leningen

Microkredieten, garantstellingen

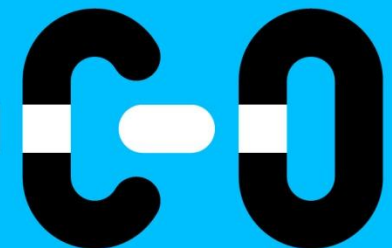
→ Begeleiding

Advies & informatie, bemiddeling

→ Fondsbeheer

Bijv. Fonds nieuwe media & gaming Rotterdam

Lokaal en regionaal fondsbeheer

Kerntaken

Kerntaak 1: Kennistransfer

→ Professionele ontwikkeling

Expertprogramma, training, begeleiding, advies, netwerkbijeenkomsten

→ Creativiteit in Business

Creativiteit inzetten bij bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties.

Kerntaak 2: Financiering (geen subsidies)

→ Leningen

Microkredieten, garantstellingen

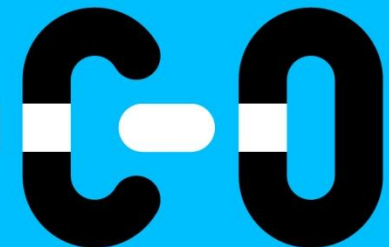
→ Begeleiding

Advies & informatie, bemiddeling

→ Fondsbeheer

Bijv. Fonds nieuwe media & gaming Rotterdam

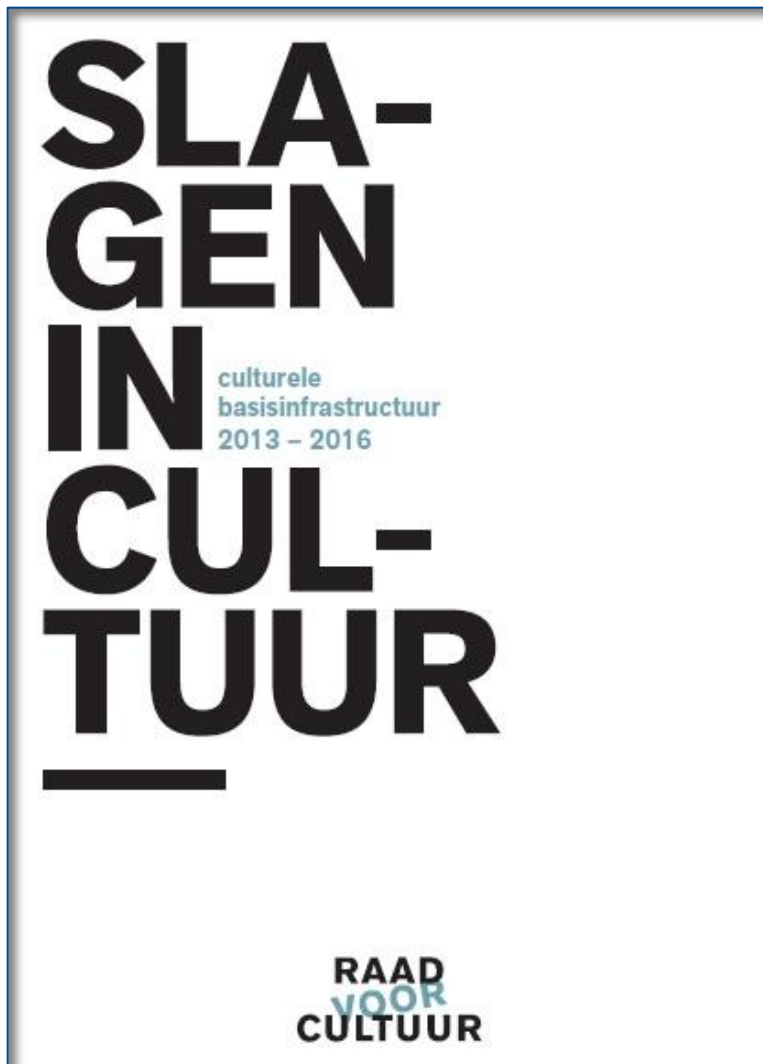
Lokaal en regionaal fondsbeheer

Een (top)sector in crisistijd...

CO

MOKERSLAGEN...

- interne kostenstructuur beneden de maat...
- beter samenwerken...
- geen solide aanvragen...
- plannen te optimistisch...
- toekomstbestendigheid zorgelijk...
- fusievoorstellen afgewezen...
- te hoge overhead...
- korting van 25%...
- gedwongen ontslagen...
- enz, enz, enz.

SLAGEN IN CULTUUR

culturele
basisinfrastructuur
2013 - 2016

RAAD
VOOR
CULTUUR

7 – Topsector in crisis

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2012–2013

32 820

Nieuwe visie cultuurbeleid

Nr. 65

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Den Haag, 18 september 2012

Met deze brief ontvangt u de besluiten over de culturele basisinfrastructuur van het Rijk voor de periode 2013–2016, in totaal kent het Rijk in 2013 bekostiging toe aan 83 culturele instellingen en 6 fondsen voor een bedrag van € 458 miljoen.¹ Deze brief schetst de procedure die bij de besluitvorming is gevolgd. Achtereenvolgens komen aan bod: het kader voor de besluitvorming (1), het advies van de Raad voor Cultuur (2), de vertaling van de politiek-inhoudelijke uitgangspunten naar de besluiten (3) en de wijze waarop de fondsen invulling hebben gegeven aan de kaders uit *Meer dan kwaliteit* (4). De Kamer ontvangt met deze brief ook mijn reactie op de moties die op 5 juli j. zijn aangenomen naar aanleiding van het algemeen overleg over het advies van de Raad voor Cultuur (5) en de stand van zaken rond de toedeling van frictiekosten (6).

1. Kader voor besluitvorming

Het kabinet wilde een omslag in het cultuurbeleid: minder subsidieafhankelijkheid en scherpe selectie van te financieren instellingen. Het kabinet heeft daarom bewust keuzes binnen sectoren gemaakt, in plaats van enkel hoge generieke kortingen. Al snel na het Regeerakkoord heeft het kabinet in een brief aan de Tweede Kamer duidelijkheid geboden over de inhoudelijke koers.² In *Meer dan kwaliteit*³ heeft het kabinet drie voor de culturele basisinfrastructuur vertaald naar de volgende vier uitgangspunten:

1. De internationale top dient op hoog niveau te blijven; daarom geen hoge korting op alle instellingen. Ook regionale voorzieningen worden in staat gesteld kwalitatief hoogwaardig aanbod te blijven

¹ Dit bedrag is exclusief POPS-middelen, programma's middelen en € 5,5 miljoen voor theater in bezit van Utrecht, Dagen 1 en 4 basisinfrastructuur 2013–2015²). Er zijn 83 instellingen voor 83 instellingen (Kunst De Nederlandse Opera en Het Nationaal Ballet zijn uitsluitend).

² Uitgangspunten cultuurbeleid, 4 december 2010. Tweede Kamer, vergaderjaar 2010–2011, Kamerstuk 32 500-VII nr. 75. <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/cultuur/uitgangspunten-cultuurbeleid>

³ *Meer dan kwaliteit*, 2010/12/09

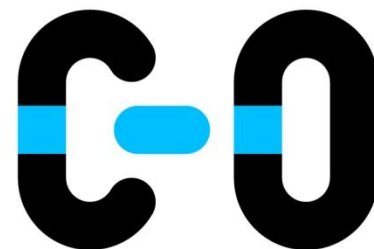
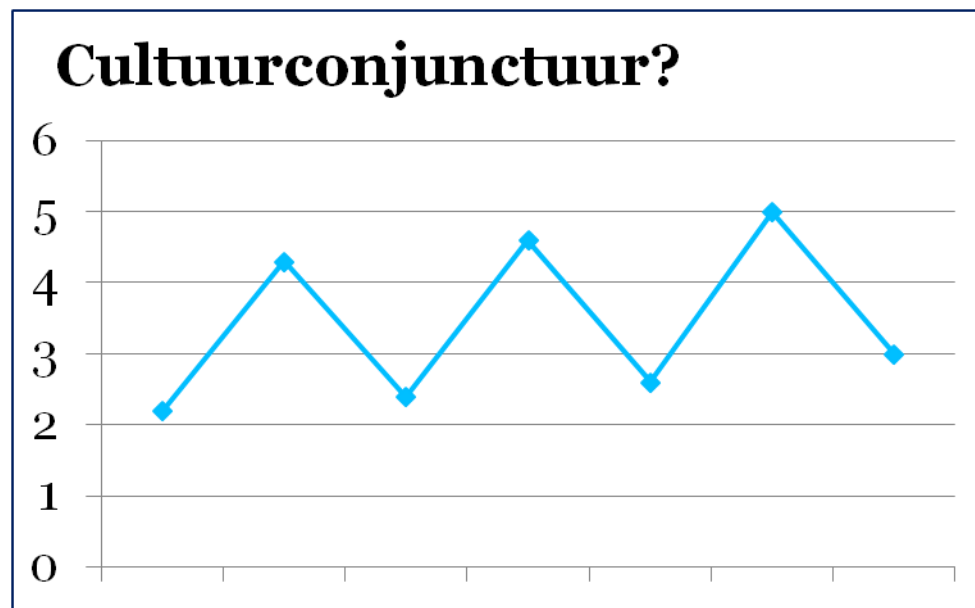
Conjunctuur of Trend?

Conjunctuur:

- tijdelijk
- cyclisch, GTST
- krimp - groei
- “overleven”

Trendmatig:

- langjarig
- (r)evolutionair
- doorontwikkelen - uitsterven
- “met de tijd meegaan”

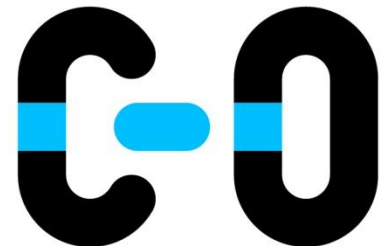
Trends in financiering

...versneld door conjunctuur

- Angelsaksisch model
- meer markt, minder experts ('verdienmodellen')
- sponsorgericht (Geefwet, mecenaat, crowdfunding)
- minder overheid (geld, sturing)

- ander instrumentarium
- overheid wordt *complementair* aan markt
- decentralisatie / EU

- sterken worden sterker, zwakken worden zwakker
- innovatie en vernieuwing kwetsbaar.

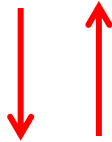

Trends in financiering

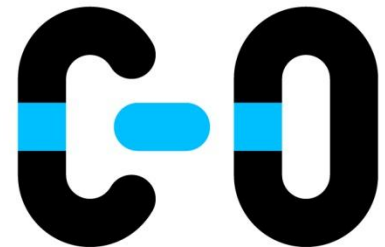
...versneld door conjunctuur

- Angelsaksisch model
- meer markt, minder experts ('verdienmodellen')
- sponsorgericht (Geefwet, mecenaat, crowdfunding)
- minder overheid (geld, sturing)

- ander instrumentarium
- overheid wordt *complementair* aan markt
- decentralisatie / EU

- sterken worden sterker, zwakken worden zwakker
- innovatie en vernieuwing kwetsbaar.

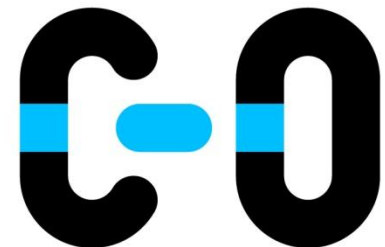
NCREET

Microfinanciering (cultuurleningen-klein)

Rechtstreeks verstrekt door Cultuur-Ondernemen:

- Maximaal € 10.000, meestal lager.
- Voor professionele kunstenaars / creatieven / starters
- Toetsing BKR (Bureau Kredietregistratie)
- Toetsing doel / financieringsbehoefte / plan
- Looptijd 1 – 3 jaar
- *Revolverend fonds*. Jaarlijks ca 75 kredieten, ± € 475.000 uitstaand.
- Rente laag-marktconform (6%)
- Rente Laag-WWIK (2 – 3%; *fading out*)
- Begeleiding en maatwerk
- Specifiek: “Lenen om te leren” (1 jaar, max € 2.750)

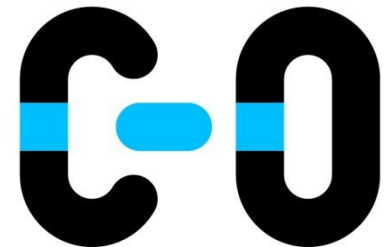

Roos van der Kamp - Modeontwerper

Microfinanciering voor het maken van een sample collectie

“De lening van Cultuur-
Ondernemen helpt mij om mijn
collecties te kunnen ontwerpen en
vervaardigen. Bij een gewone
bank bleek men niet echt bereid
hiervoor een lening te verstrekken”

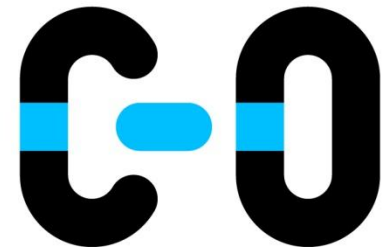

Erik Hofland – muzikant

Microfinanciering voor aanschaf muziek- computerapparatuur

“De financiering van Cultuur-Ondernemen is erg handig als je een bedrijf begint dat niet standaard MKB is. De apparatuur heb ik gebruikt bij het tot stand komen en uitvoeren van de muziek en geluidseffecten voor diverse voorstellingen.”

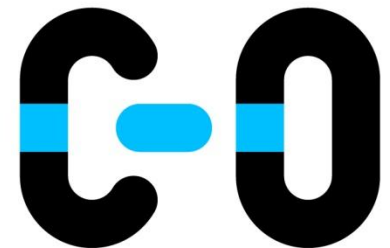

April Bergvik – Cross-media kunstenaar

Microfinanciering voor promotiemateriaal: website, fotomateriaal

“Mijn website is overzichtelijk, informatief en persoonlijk, precies het visitekaart die ik voor ogen had. Als kunstenaar moet je echt een site hebben. Het kost geld om dat te ontwikkelen. De foto’s heb ik in een map, klaar voor de volgende expositie of voor een snelle pitch.”

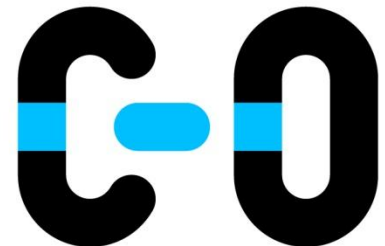
Marloes Albers – animator, filmer

MARLOES ALBERS
ANIMATOR

Microfinanciering aanschaf laptop, Stop-Motion software en inrichting atelier

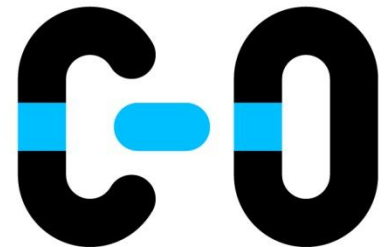
“Deze investering was heel belangrijk voor de ontwikkeling van mijn beroepspraktijk. Ik heb de technische benodigheden kunnen aanschaffen om mijn werk te kunnen uitvoeren. Cultuur-Ondernemen heeft voor echt bijgedragen aan de start van mijn eigen bedrijf.”

Strategie Microfinanciering

- Vraag neemt toe, vooral bij minder subsidies
- Differentiatie in tarieven (alternatief voor laag-WWIK)
- Grotere bedragen mogelijk maken (eerst tot € 15.000)
- Regio-specifiek, doelgroepspecifieke varianten
- Breder fundingsbasis (meer kapitaal verwerven)
- Combineren met Crowdfunding
- Combineren met private fondsen
- Extra investeren in begeleiding en maatwerk

- Partners uitnodigen bij opzetten regionale fondsen
- Voorbeeld / pilot: Amsterdams Fonds voor de Kunst

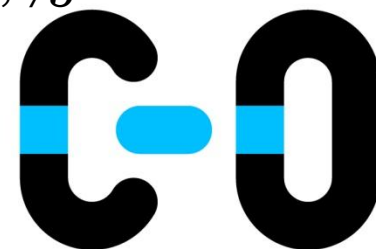

Cutuurlening groot

Grantstelling Cultuur-Ondernemen op bankleningen:

- Vanaf € 10.000, meestal (veel) hoger
- Voor professionele kunstenaars / creatieven / **culturele instellingen**
- Triodos Bank verstrekt, Cultuur-Ondernemen staat garant (%)
- Toetsing BKR (Bureau Kredietregistratie)
- Bancaire toetsing Businessplan, track record en zekerheden
- Toetsing op doel / financieringsbehoefte
- Looptijden tot 10 jaar en langer
- *Borgstellingsfonds*. Ca 20 leningen per jr, ± € 15 mln uitstaand, waarvan ± € 3 mln borg
- Rente marktconform maatwerk; borgstelling 25%, 50%, 75% tot 100%
- Begeleiding en maatwerk

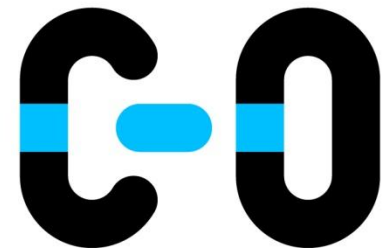
Cultuurlening

Marcel Wanders, designer

Wanders volgde een opleiding in Arnhem, Maastricht en Hasselt en studeerde uiteindelijk cum laude af aan de kunstacademie in Arnhem. Hij brak door in 1996 met zijn Knotted Chair, een stoel van versterkt touw die hij (in samenwerking met de Technische Universiteit Delft) voor Droog Design ontwierp. Dit ontwerp is opgenomen in de collectie van het Museum of Modern Art (MoMa) in New York. Ook won hij met de stoel in 1997 de publieksprijs van de Designprijs Rotterdam.

Aanschaf
Westerhuis
werkpand/
broedplaats/
winkel

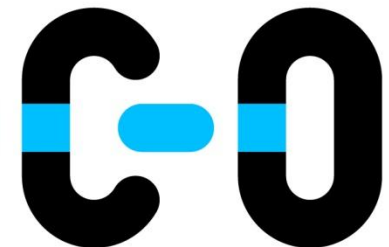
Cuurlening

Stichting Incubate

Voorfinanciering
festival

Stichting Incubate organiseert een internationaal festival met en voor kunstenaars uit de 'independent culture' in Tilburg. Incubate wil onafhankelijke en eigentijdse cultuur belichten in de vorm van film, dans, visuele kunst en muziek. Black metal naast free jazz. Street art naast academic dance."

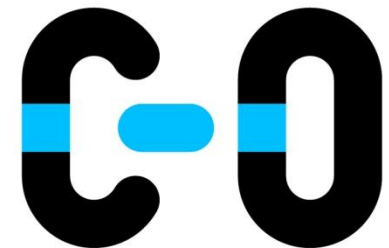
Cultuurlening

Bedrijfskapitaal

Elvira Vroomen ontwerper

Elvira Vroomen studeerde aan de Vakschool voor Edelsmeden en de Hogeschool voor de Kunsten Amsterdam, waar ze koos voor de afstudeerrichting tekenen, schilderen en zeefdruk. In 2005 richtte ze haar eigen tassenlabel 'Elvira Vroomen' op. Behalve met het ontwerpen van tassen houdt Vroomen zich bezig met projecten voor interieurarchitecten en mode- en theatervormgevers. Ook organiseert ze tentoonstellingen onder de naam Collectionsonlocation.

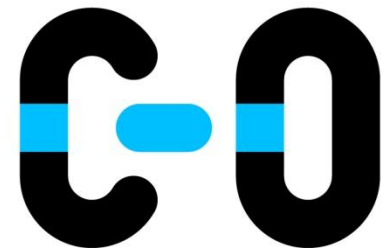
Cultuurlening

verbouwing en
inrichting van
cultureel
centrum

Scheepvaartmuseum Amsterdam

Het Scheepvaartmuseum laat zien hoe de zee de Nederlandse cultuur heeft bepaald. Prikkelende, interactieve tentoonstellingen laten iedereen op zijn eigen manier 500 jaar maritieme geschiedenis ontdekken. Sfeervolle objecttentoonstellingen tonen het beste uit de vooraanstaande collectie. Het Scheepvaartmuseum heeft extra veel aandacht voor kinderen. Er zijn speciale tentoonstellingen voor verschillende leeftijden verzorgd en ingericht door professionele kunstenaars.

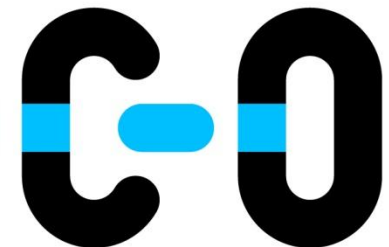
Cultuurlening

Dennis Nolte creatief ondernemer

Aanschaf bus en
bedrijfskapitaal

Dennis van Typisch Dennis, ondernemer in creativiteit, ontwikkelt creatieve concepten voor veranderings-, positionerings-, en innovatietrajecten voor overheid en bedrijfsleven. Een van de nieuwste projecten van Typisch Dennis is de V.I.P. bus. V.I.P staat voor Very Inspiring People, Places, Projects, Process and Philosophies en faciliteert de creatieve sessies voor bedrijven, managementteams op inspirerende locaties. De V.I.P. bus verandert de context van de bezoeker en stimuleert zo een open mindset voor verandering en creativiteit

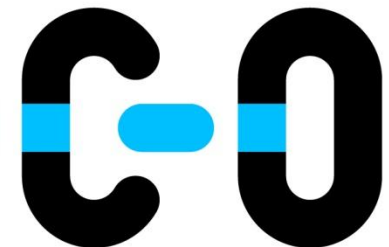
Cultuurlening

De Slapende Hond

Inrichting
geluidsstudio

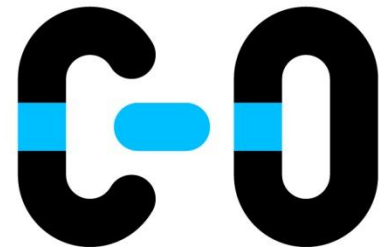
Geluidsstudio De Slapende Hond is opgericht in januari 2007 door componist Vincent van Warmerdam, beeldend kunstenaar Harm van den Berg en geluidstechnicus/producer Marcel de Rooij. Sinds de oprichting heeft de studio diverse muziekproducties verzorgd voor een aantal speelfilms en theatervoorstellingen.

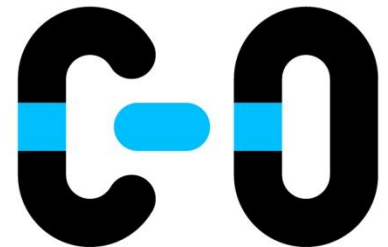
Strategie Cultuurleningen

- Marktvraag neemt toe.
- Minder subsidies verhogen bancair risico. Hogere leenbedragen.
- Nu: < 15% van de aanvragen krijgt lening → moet hoger.
- Tariefsdifferentiatie. Oplossing voor onrendabele top.
- Regionale fondsen (met gemeenten, provincies)
- Inbreng privaat kapitaal / betrekken investeerders
- EU-fondsen benutten (in opbouw)
- Bancair perspectief verbreden
- Extra investeren in begeleiding en maatwerk

- Partners uitnodigen bij opzetten regionale fondsen
- Uitwerking lening-en-training concept.

Lening-en-Training

- Leren ondernemen = leren verdienen
- Terugverdienen = terugbetalen
- Integraal aanbod voor kunstenaars, creatieven en culturele instellingen. Lening = training.
- Regionaal maatwerk
- Regionaal toegankelijk
- Nationaal gefaciliteerd.

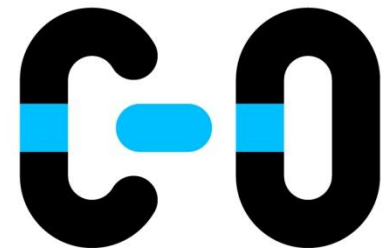
Round-up

Wij zien toekomst in / werken aan:

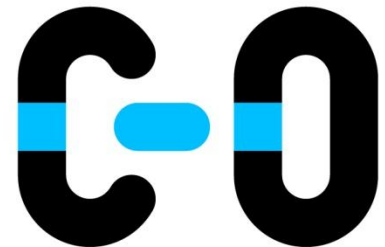
1. Regionale fondsen voor cultuur
2. Publiek - privaat
3. Lening-en-training
4. Kleinschalig: microkrediet
5. Groot: bancaire financiering met borgstelling
6. Toegankelijkheid vergroten, condities versoepelen

>> ook voor culturele instellingen in provincie Utrecht.

Vraagstelling voor Utrecht

- Bieden leningen of garantstellingen (meer) kansen?
- Wat zijn de barrières of drempels?
- Wat kan een gemeente of de provincie daaraan doen?
- Wat kunnen de culturele instellingen daaraan doen?
- Welke private partijen (banken, financiers) zijn te betrekken?
- Welke vervolgstappen zijn nodig om dat te operationaliseren?

WWW.CULTUUR-ONDERNEMEN.NL